

DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2026-83-52>

УДК 657.471:631.1

ОБЛІК ВИТРАТ ТА АНАЛІЗ СОБІВАРТОСТІ ПРОДУКЦІЇ РОСЛИННИЦТВА

COST ACCOUNTING AND COST ANALYSIS OF CROP PRODUCTION

Орел Володимир Миколайович

доктор економічних наук, професор,
Інститут тваринництва Національної академії аграрних наук України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0002-1609-1731>

Орел Анна Миколаївна

доктор економічних наук, професор,
Київський національний університет технологій та дизайну
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-0823-3346>

Головніна Олена Германівна

доктор економічних наук, доцент,
Національний університет біоресурсів і природокористування України
ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2272-9233>

Orel Volodymyr

LIVESTOCK FARMING INSTITUTE OF THE NATIONAL ACADEMY OF
AGRARIAN SCIENCES OF UKRAINE

Orel Anna

Kyiv National University of Technologies and Design

Golovnina Olena

National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine

У статті досліджено теоретичні та методичні засади обліку витрат і аналізу собівартості продукції рослинництва в умовах трансформації аграрного сектору та зростання конкуренції. Розкрито економічну сутність витрат у рослинництві, їх класифікацію та особливості формування виробничої собівартості. Обґрунтовано роль бухгалтерського обліку як інформаційної бази для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації витрат і підвищення ефективності виробництва. Визначено основні напрями вдосконалення методики калькулювання собівартості продукції рослинництва з урахуванням специфіки технологічних процесів та сезонності виробництва. Запропоновано практичні рекомендації щодо підвищення аналітичності облікової інформації для забезпечення контролю витрат і зростання рентабельності аграрних підприємств.

Ключові слова: витрати, собівартість, бухгалтерський облік, аналіз, продукція рослинництва, аграрні підприємства, калькулювання.

The article examines the theoretical and methodological principles of cost accounting and analysis of the cost of crop production in the context of the transformation of the agricultural sector and increased competition. The economic essence of costs in crop production, their classification and the features of the formation of production costs are revealed. The role of accounting as an information base for making management decisions on optimizing costs and increasing production efficiency is substantiated. The main directions of improving the methodology for calculating the cost of crop production are determined, taking into account the specifics of technological processes and seasonality of production. Practical recommendations are proposed for increasing the analytical quality of accounting information to ensure cost control and increase the profitability of agricultural enterprises. In the context of globalization, digitalization and increased competition in the agricultural market, effective management of agricultural enterprises' costs is of particular importance. The formation of reliable information on the costs and cost of crop production is a key prerequisite for making informed management decisions, ensuring the competitiveness and financial stability of enterprises. The specifics of crop production, in particular the seasonality of production, dependence on natural and climatic conditions, long production cycles and the presence of biological assets, complicate the process of accounting and analyzing costs. This necessitates the improvement of methodological

approaches to calculating the cost of production and the development of analytical tools for cost management. The practical value of the article lies in the development and systematization of applied recommendations for improving cost accounting and analysis of the cost of crop production, taking into account industry specifics, seasonality of production and modern conditions of digitalization of agricultural business. The proposed approaches to grouping and calculating costs can be used by agricultural enterprises to increase the accuracy of determining the cost of individual types of products, strengthen control over costs and identify internal reserves for reducing their level.

Keywords: expenses, cost, accounting, analysis, crop production, agricultural enterprises, calculation.

Постановка проблеми. Зростання виробничих ризиків, нестабільності цін на ресурси та продукцію, а також посилення конкуренції на внутрішньому й зовнішньому ринках особливої актуальності набуває проблема ефективного управління витратами у рослинництві. Формування достовірної інформації про витрати виробництва та собівартість продукції є ключовою передумовою прийняття обґрунтованих управлінських рішень, підвищення прибутковості підприємств та забезпечення їх фінансової стійкості. Водночас чинна система бухгалтерського обліку витрат у рослинництві не завжди враховує галузеву специфіку, сезонність виробництва, тривалість виробничого циклу та вплив природно-кліматичних факторів. Недосконалість методичних підходів до калькулювання собівартості, розподілу непрямих витрат і оцінювання економічної ефективності окремих культур ускладнює процес контролю витрат та обмежує можливості оптимізації ресурсного забезпечення. Крім того, недостатній рівень інтеграції облікової та аналітичної інформації з управлінськими потребами знижує ефективність планування, прогнозування та формування цінової політики аграрних підприємств. У зв'язку з цим виникає об'єктивна потреба у вдосконаленні системи обліку витрат та методики аналізу собівартості продукції рослинництва з метою підвищення результативності управління виробничими процесами.

Таким чином, актуальним є наукове обґрунтування сучасних підходів до обліку витрат і аналізу собівартості продукції рослинництва, що сприятиме підвищенню економічної ефективності аграрного виробництва та конкурентоспроможності сільськогосподарських підприємств.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Питання обліку витрат та аналізу собівартості продукції аграрних підприємств висвітлювалися у працях вітчизняних і зарубіжних науковців, зокрема у дослідженнях, присвячених розвитку управлінського обліку, калькулюванню витрат, формуванню фінансових результатів та економічному аналізу діяльності аграрних суб'єктів господарювання

представлені у працях Красноручького О.О. [6], Вдовенко Н.М. [9], Маргасової В.Г. [9] та ін. Разом із тим, недостатньо розробленими залишаються питання адаптації методик обліку витрат до специфіки рослинництва, інтеграції бухгалтерського та управлінського обліку, а також використання сучасних цифрових інструментів для аналізу собівартості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на наявність значної кількості наукових праць, присвячених питанням обліку витрат і аналізу собівартості у сільському господарстві, низка важливих аспектів залишається недостатньо розробленою, особливо в контексті сучасної трансформації аграрного сектору та посилення конкурентного тиску. У науковій літературі переважають узагальнені підходи до обліку витрат без урахування специфіки рослинництва як галузі з високим рівнем сезонності, біологічних ризиків та тривалих виробничих циклів. Недостатньо опрацьованими залишаються методичні питання накопичення та розподілу витрат за культурами, полями, технологічними операціями та центрами відповідальності. Потребує подальшого розвитку методика калькулювання собівартості продукції рослинництва з урахуванням впливу кліматичних факторів, цін на ресурси, змін у структурі посівних площ і технологічних інновацій. Існуючі підходи не завжди забезпечують достатню точність формування інформації для стратегічного управління витратами.

Недостатньо дослідженим залишається питання інтеграції фінансового, управлінського та аналітичного обліку витрат у єдину систему підтримки управлінських рішень аграрних підприємств. Відсутність уніфікованих методичних рекомендацій щодо використання сучасних цифрових інструментів обмежує можливості підвищення аналітичності та оперативності облікової інформації. Так недостатньо уваги приділено формуванню обліково-аналітичного забезпечення управління витратами як інструменту створення конкурентних переваг аграрних підприємств у довгостроковій перспективі. Потребують поглиблення питання використання

факторного, прогнозного та стратегічного аналізу собівартості для підвищення економічної стійкості суб'єктів аграрного бізнесу.

Зазначені невирішені аспекти обумовлюють актуальність подальших досліджень, спрямованих на вдосконалення теоретико-методичних засад обліку витрат і аналізу собівартості продукції рослинництва в умовах трансформації аграрного сектору та зростання конкуренції.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цієї наукової статті є обґрунтування теоретичних засад і розробка практичних рекомендацій щодо вдосконалення обліку витрат та аналізу собівартості продукції рослинництва.

Виклад основного матеріалу дослідження. Трансформація аграрного сектору України, зумовлена євроінтеграційними процесами, цифровізацією економіки, лібералізацією ринків та зростанням конкуренції, суттєво підвищує роль ефективного управління витратами сільськогосподарських підприємств. У таких умовах облік витрат у рослинництві набуває стратегічного значення як інструмент формування інформаційної бази для прийняття управлінських рішень, оптимізації ресурсного забезпечення та підвищення конкурентоспроможності аграрного бізнесу. Витрати у рослинництві відображають сукупність економічних ресурсів, спожитих у процесі виробництва сільськогосподарської продукції, та включають матеріальні витрати (насіння, добрива, засоби захисту рослин, паливо), витрати на оплату праці, амортизацію основних засобів, витрати на оренду землі, технічне обслуговування та інші виробничі витрати. Теоретичною основою обліку витрат є концепція відповідності доходів і витрат, принцип нарахування та принцип обачності, що забезпечують достовірність фінансової інформації.

Специфіка рослинництва визначає особливі вимоги до організації обліку витрат. Серед ключових факторів виокремлюються сезонність виробництва, тривалі біологічні цикли вирощування культур, залежність від погодних умов, використання біологічних активів, а також значна частка непрямих витрат у структурі собівартості. Це зумовлює необхідність накопичення витрат за культурами, полями, технологічними операціями та періодами виробництва. Методичні засади обліку витрат у рослинництві передбачають класифікацію витрат за економічними елементами, статтями калькуляції, центрами

відповідальності та об'єктами обліку. Такий підхід дозволяє підвищити аналітичність інформації, забезпечити контроль за використанням ресурсів і виявити резерви зниження витрат. Особливе значення має розмежування прямих і непрямих витрат, а також розробка обґрунтованих методів розподілу загальноновиробничих витрат між окремими культурами [2].

В умовах цифрової трансформації аграрного сектору актуалізується впровадження управлінського обліку витрат, бюджетування та контролінгу, що сприяє підвищенню оперативності та точності управлінських рішень. Використання ERP-систем, аграрних IT-платформ, систем супутникового моніторингу та цифрових журналів обліку польових робіт дозволяє автоматизувати процес збору даних про витрати та підвищити прозорість фінансової інформації. Витрати у рослинництві є сукупністю ресурсів, спожитих у процесі виробництва сільськогосподарської продукції. До основних елементів витрат належать матеріальні витрати, витрати на оплату праці, амортизація основних засобів, витрати на паливо, добрива, насіння, засоби захисту рослин та інші виробничі витрати. Особливістю обліку витрат у рослинництві є необхідність їх накопичення за культурами, технологічними операціями та періодами виробництва. Значну роль відіграє розмежування прямих і непрямих витрат, а також правильний розподіл загальноновиробничих витрат між об'єктами калькулювання. Формування собівартості продукції рослинництва здійснюється шляхом узагальнення всіх витрат, пов'язаних із виробництвом відповідної культури. Собівартість включає прямі матеріальні витрати, витрати на оплату праці, інші прямі витрати та розподілені загальноновиробничі витрати. У практиці аграрних підприємств застосовуються різні методи калькулювання, зокрема нормативний, позамовний та процесний методи. Вибір методу залежить від організаційно-технологічних особливостей виробництва та рівня деталізації управлінської інформації.

Формування собівартості продукції рослинництва є ключовим елементом системи управління витратами та базою для оцінювання економічної ефективності виробництва. Собівартість визначається як сукупність витрат, безпосередньо пов'язаних із вирощуванням, збиранням та первинною обробкою сільськогосподарських культур. Методика калькулювання собівартості у рослинництві повинна враховувати особливості технологіч-

них процесів, структуру виробництва, рівень механізації та спеціалізації господарства. Основними методами калькулювання є нормативний, позамовний та процесний методи. Нормативний метод передбачає використання встановлених норм витрат ресурсів і дозволяє здійснювати оперативний контроль відхилень від планових показників.

Собівартість продукції рослинництва формується з урахуванням прямих матеріальних витрат, витрат на оплату праці, інших прямих витрат та розподілених загальновиробничих витрат. Важливим методичним аспектом є визначення бази розподілу непрямих витрат, зокрема пропорційно площі посівів, обсягу виробництва, трудових витрат або вартості використаних ресурсів [3].

У сучасних умовах зростає роль калькулювання повної та змінної собівартості, що дозволяє оцінювати рентабельність окремих культур, приймати рішення щодо оптимізації структури посівів та формувати ефективну цінову політику. Інтеграція фінансового та управлінського обліку забезпечує комплексний підхід до аналізу витрат і результатів діяльності аграрних підприємств.

Економічний аналіз собівартості передбачає оцінку структури витрат, визначення факторів їх зміни та виявлення резервів зниження витрат. Основними напрямками аналізу є порівняння фактичної та планової собівартості, аналіз динаміки витрат за культурами, а також оцінка впливу обсягу виробництва, урожайності та цін на ресурси. Застосування факторного аналізу, кореляційно-регресійних моделей та інструментів управлінського обліку дозволяє підвищити точність оцінювання ефективності виробництва та обґрунтованість управлінських рішень. До основних напрямів удосконалення обліку витрат у рослинництві належать:

- впровадження елементів управлінського обліку та бюджетування;
- автоматизація облікових процесів із використанням ERP-систем;
- удосконалення методики розподілу непрямих витрат;
- інтеграція фінансового, управлінського та аналітичного обліку;
- використання цифрових платформ для моніторингу витрат у реальному часі.

Аналіз собівартості продукції рослинництва є важливим інструментом оцінювання ефективності використання ресурсів та виявлення резервів підвищення прибутковості аграрних підприємств. Теоретичною основою аналізу

є системний, факторний та порівняльний підходи, що дозволяють комплексно оцінити структуру витрат і визначити основні чинники їх зміни. Методика аналізу собівартості передбачає дослідження динаміки витрат у розрізі культур, елементів витрат і періодів виробництва, а також порівняння фактичних показників із плановими та нормативними значеннями. Значну увагу приділяють факторному аналізу впливу урожайності, рівня механізації, цін на ресурси, погодних умов і технологічних рішень на формування собівартості продукції. Використання економіко-математичних методів, кореляційно-регресійного аналізу та моделей прогнозування дозволяє підвищити точність оцінювання ефективності виробництва та сформулювати науково обґрунтовані управлінські рішення. Особливу роль відіграє аналіз точки беззбитковості, маржинального доходу та операційного важеля у контексті прийняття рішень щодо оптимізації витрат і структури виробництва [8].

Умови зростання конкуренції на аграрних ринках зумовлюють необхідність стратегічного аналізу собівартості, орієнтованого на формування довгострокових конкурентних переваг, підвищення ефективності використання ресурсів та забезпечення сталого розвитку аграрних підприємств. Економічний аналіз собівартості передбачає оцінку структури витрат, визначення факторів їх зміни та виявлення резервів зниження витрат. Основними напрямками аналізу є порівняння фактичної та планової собівартості, аналіз динаміки витрат за культурами, а також оцінка впливу обсягу виробництва, урожайності та цін на ресурси. Застосування факторного аналізу, кореляційно-регресійних моделей та інструментів управлінського обліку дозволяє підвищити точність оцінювання ефективності виробництва та обґрунтованість управлінських рішень.

Сучасні умови функціонування аграрного сектору характеризуються підвищеною конкуренцією, нестабільністю ринкової кон'юнктури, зростанням виробничих витрат та необхідністю підвищення ефективності управління ресурсами. У цих умовах особливого значення набуває вдосконалення методики калькулювання собівартості продукції рослинництва як ключового інструменту формування цінової політики, управління витратами та прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Специфіка рослинницького виробництва полягає у тривалості виробничого циклу,

залежності від природно-кліматичних умов, біологічній трансформації культур, нерівномірності витрат у часі та сезонності надходження готової продукції. Це зумовлює

необхідність адаптації традиційних методів калькулювання до особливостей технологічних процесів та сезонної структури виробництва (табл. 1).

Таблиця 1

Основні напрями вдосконалення методики калькулювання собівартості продукції рослинництва

№	Напрямок удосконалення	Суть напрямку	Урахування специфіки технологічних процесів	Урахування сезонності виробництва	Очікуваний ефект
1	Диференціація витрат за технологічними етапами	Розподіл витрат відповідно до етапів вирощування (підготовка ґрунту, посів, догляд, збирання)	Дозволяє точно відобразити витрати на кожному етапі технологічного циклу	Забезпечує коректний розподіл витрат у різні періоди року	Підвищення точності калькулювання
2	Використання нормативного методу обліку витрат	Запровадження норм витрат ресурсів для кожної культури	Сприяє контролю дотримання технологічних норм	Дає змогу планувати витрати на сезон вперед	Оптимізація витрат та контроль відхилень
3	Розподіл загально-виробничих витрат з урахуванням сезонності	Адаптація бази розподілу накладних витрат залежно від періоду активності	Забезпечує справедливий розподіл витрат між культурами	Вирівнює навантаження витрат протягом року	Об'єктивність формування собівартості
4	Використання процесного методу калькулювання	Калькулювання собівартості за виробничими процесами	Відображає послідовність і тривалість технологічних операцій	Дозволяє врахувати тривалі виробничі цикли	Підвищення прозорості обліку
5	Урахування біологічних активів у калькулюванні	Оцінка витрат з урахуванням приросту біологічних активів	Враховує біологічну трансформацію культур	Дає змогу коректно оцінювати сезонні зміни	Точніше визначення фінансових результатів
6	Автоматизація обліку витрат і калькулювання	Використання цифрових систем управління витратами	Забезпечує детальний облік за операціями та культурами	Дозволяє оперативно аналізувати сезонні коливання	Оперативність і зниження ризику помилок
7	Розподіл витрат за культурами та полями	Аналітичний облік витрат у розрізі культур і земельних ділянок	Враховує відмінності технологій вирощування	Дає змогу аналізувати сезонні результати по кожній культурі	Підвищення управлінської ефективності
8	Інтеграція управлінського обліку у калькулювання	Використання управлінських показників для аналізу собівартості	Підтримує прийняття технологічних рішень	Дозволяє коригувати стратегію відповідно до сезонних факторів	Зростання конкурентоспроможності
9	Формування резервів на сезонні витрати	Створення резервів для покриття пікових витрат	Забезпечує стабільність фінансового планування	Компенсує нерівномірність витрат у різні сезони	Фінансова стійкість підприємства
10	Аналіз фактичної та планової собівартості	Порівняння запланованих і фактичних витрат	Виявляє технологічні відхилення	Дає змогу оцінити вплив сезонних факторів	Підвищення ефективності управління

Джерело: сформовано авторами

В умовах трансформації аграрного сектору, посилення конкуренції та зростання ресурсної обмеженості підвищується роль якісної, достовірної та аналітично насиченої облікової інформації як основи ефективного управління витратами та формування рентабельності підприємств. Сучасна система бухгалтерського обліку аграрних підприємств має не лише фіксувати господарські операції, а й забезпечувати управлінський персонал релевантними даними для планування, контролю та прийняття стратегічних рішень. Підвищення аналітичності облікової інформації передбачає вдосконалення структури облікових даних, розширення аналітичних розрізів витрат, інтеграцію управлінського обліку, а також впровадження сучасних цифрових інструментів обробки інформації. Однією з ключових практичних рекомендацій є розширення аналітичного обліку витрат у розрізі культур, виробничих підрозділів, земельних ділянок, технологічних процесів та центрів відповідальності. Такий підхід дозволяє здійснювати точний контроль витрат за конкретними напрямками діяльності, виявляти нерентабельні сегменти та формувати обґрунтовані управлінські рішення щодо оптимізації виробничої структури.

Використання нормативного методу обліку витрат сприяє підвищенню аналітичності інформації шляхом порівняння фактичних витрат із встановленими нормами ресурсоспоживання. Регулярний аналіз відхилень дозволяє виявляти причини перевитрат, оцінювати ефективність технологічних рішень і впроваджувати коригувальні управлінські заходи. Важливим напрямом є розробка системи внутрішньої управлінської звітності, що містить аналітичні показники щодо структури витрат, собівартості продукції, маржинального доходу, рентабельності окремих культур та підрозділів. Запровадження регулярних аналітичних звітів підвищує прозорість фінансово-господарської діяльності та забезпечує оперативний контроль ефективності використання ресурсів. Реалізація запропонованих практичних рекомендацій щодо підвищення аналітичності облікової інформації сприятиме посиленню контролю витрат, підвищенню прозорості фінансово-господарської діяль-

ності та зростанню рентабельності аграрних підприємств. Інтеграція сучасних обліково-аналітичних інструментів, цифрових технологій і управлінських методів забезпечить формування ефективної системи прийняття управлінських рішень та підвищення конкурентоспроможності аграрного бізнесу.

Висновки. У процесі дослідження обґрунтовано, що ефективна система обліку витрат і аналізу собівартості продукції рослинництва є важливим інструментом підвищення економічної результативності аграрних підприємств та забезпечення їх конкурентоспроможності. Достовірне, своєчасне та деталізоване відображення витрат створює інформаційну основу для прийняття управлінських рішень щодо оптимізації ресурсного забезпечення, зниження витрат і підвищення прибутковості виробництва. Специфіка галузі рослинництва, зокрема сезонність, залежність від природно-кліматичних умов, тривалість виробничого циклу та неоднорідність витрат за культурами, потребує вдосконалення методичних підходів до їх обліку, розподілу та калькулювання собівартості. Особливого значення набуває впровадження сучасних методів управлінського обліку, що забезпечують більш точне визначення витрат за центрами відповідальності та об'єктами калькулювання.

Системний аналіз собівартості продукції рослинництва дає змогу виявляти резерви зниження витрат, підвищувати ефективність використання матеріальних, трудових і фінансових ресурсів, а також формувати обґрунтовану цінову політику. Інтеграція облікових та аналітичних даних із процесами планування, бюджетування та контролю сприяє підвищенню якості управління витратами та фінансовими результатами діяльності підприємств. Підтверджують доцільність удосконалення організації обліку витрат і методики аналізу собівартості продукції рослинництва з урахуванням сучасних викликів аграрного ринку, цифровізації та потреб стратегічного управління. Запропоновані напрями розвитку обліково-аналітичного забезпечення можуть бути використані в практиці аграрних підприємств для підвищення економічної ефективності виробництва та забезпечення сталого розвитку галузі.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ:

1. Аврамчук А. Можливості застосування БПЛА в рослинництві: де агроному знадобляться дрони. Сайт SuperAgronom.com. <https://superagronom.com/articles/580-mojlivosti-zastosuvannya-bpla-v-roslinnistvi-de-agronomu-znadoblyatsya-droni> (дата звернення: 02.02.2026).

2. Бабич А. О. Світове виробництво зернобобових культур для вирішення проблеми білка і біологічного азоту. Матер. Міжнародної науково-практичної конференції «*Оптимізація агроландшафтів: раціональне використання, рекультивация, охорона*». Дніпропетровськ, 2003. С. 8–12.
3. Бутинець Ф.Ф. Бухгалтерський фінансовий облік : навчальний посібник. Житомир : Рута, 2009. 912 с.
4. Гулай В.В. Збереження біологічного різноманіття. Навчальний посібник. Центральньо-український національний технічний університет, Кропивницький, 2024. 79 с. <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/b380c4ba-0336-4911-a1cf-2427c4878910/content> (дата звернення:02.02.2026).
5. Дацько О.М. Вплив війни на сільськогосподарські землі. Дослідження Сумського національного аграрного університету. Сайт UWEC (Ukraine War Environmental Consequences Work Group – Робочої групи з вивчення екологічних наслідків війни в Україні). Головна/Topics/Екосистеми, 24.12.2024. <https://uwecworkgroup.info/uk/seeds-of-metal-how-war-is-polluting-ukraines-farmland-and-threatening-food-security> (дата звернення:02.02.2026).
6. Красноручий О., Маренич Т., Сенчук І. Адаптація польового кормовиробництва в Україні до вимог «зеленого» курсу. *Вісник Хмельницького національного університету*, 2023. № 5. С. 324-332. <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/11/322-52.pdf> (дата звернення:02.02.2026).
7. Курдиш І.К. Роль мікроорганізмів у відтворенні родючості ґрунтів. *Сільськогосподарська мікробіологія* (англ.) Інститут сільськогосподарської мікробіології та агропромислового виробництва НААН. 07.01.2009. Т. 9. С. 7-32. DOI: <https://doi.org/10.35868/1997-3004.9.7-32> (дата звернення:02.02.2026).
8. Мельник Т. М. Формування інформаційних ресурсів управлінського обліку для контролювання фінансових результатів підприємства. *Молодий вчений*. 2015. № 8 (23). С. 63–68.
9. Маргасова В.Г., Вдовенко Н.М. Еволюція наукових поглядів на облік витрат і контроль собівартості продукції рослинництва. *Актуальні питання у сучасній науці*. № 1(7). 2023. С. 69-79. DOI: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-69-79](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-69-79) (дата звернення:02.02.2026).

REFERENCES:

1. Avramchuk A. (2021) *Mozhlyvosti zastosuvannya BPLA v roslynnytstvi: de ahronomu znadoblyat'sya drony* [Possibilities of using UAVs in crop production: where an agronomist will need drones]. Available at: <https://superagronom.com/articles/580-mojlivosti-zastosuvannya-bpla-v-roslnnitstvi-de-agronomu-znadoblyat-sya-droni> (accessed February 02, 2026)
2. Babych A. O. (2003) *Svitove vyrobnytstvo zernobobovykh kul'tur dlya vyrishennya problemy bilka i biolohichnoho azotu* [World production of legume crops to solve the problem of protein and biological nitrogen]. *Optymizatsiya ahrolandshaftiv: ratsional'ne vykorystannya, rekul'tyvatsiya, okhorona*. Mater. Mizhnarodnoyi naukovo-praktychnoyi konferentsiyi. Dnipropetrovsk, 2003. P. 8–12. (in Ukrainian)
3. Butynecz F.F. (2009) *Buxgalterskyj finansovyj oblik* : navch. posibnyk [Accounting Financial : Educational manual]. Zhytomyr : Ruta, p. 912. (in Ukrainian)
4. Gulay V.V. (2024) *Zberezhenya biolohichnoho riznomanityta* [Conservation of biological diversity]. Tsentral'no-ukrayins'kyy natsional'nyy tekhnichnyy universytet, Kropyvnyts'kyy, 79 p. Available at: <https://dspace.kntu.kr.ua/server/api/core/bitstreams/b380c4ba-0336-4911-a1cf-2427c4878910/content> (accessed February 02, 2026)
5. Datsko O. (2024) *Vplyv viyny na sil'skohospodars'ki zemli. Doslidzhennya Sums'koho natsional'noho ahrarnoho universytetu*. Sayt UWEC (Ukraine War Environmental Consequences Work Group – Robochoyi hrupy z vyvchennya ekolohichnykh naslidkiv viyny v Ukrayini). Holovna/Topics/Ekosystemy [Seeds of metal: How war is polluting Ukraine's farmland and threatening food security. Research of Sumy National Agrarian University. UWEC website (Ukraine War Environmental Consequences Work Group). Home/Topics/Ecosystems]. Available at: <https://uwecworkgroup.info/uk/seeds-of-metal-how-war-is-polluting-ukraines-farmland-and-threatening-food-security/> (accessed February 02, 2026)
6. Krasnorutsky O., Marenich T. and Senchuk I. (2023) *Adaptatsiya pol'ovoho kormovyrobnytstva v Ukrayini do vymoh «zelenoho» kursu* [Adaptation of field fodder production in Ukraine to the requirements of the 'green' course]. *Visnyk Khmel'nyts'koho natsional'noho universytetu – Bulletin of Khmelnytsky National University*, vol. 5, pp. 324-332. Available at: <http://journals.khnu.km.ua/vestnik/wp-content/uploads/2023/11/322-52.pdf> (accessed February 02, 2026)
7. Kurdysh I. K. (2009) *Rol' mikroorhanizmiv u vidtvorenni rodyuchosti gruntiv* [The role of microorganisms in the restoration of soil fertility]. *Sil'skohospodars'ka mikrobiolohiya – Agricultural microbiology*, vol. 9, pp. 7-32. Available at: DOI: <https://doi.org/10.35868/1997-3004.9.7-32> (accessed February 02, 2026)

8. Melnyk T. M. (2015) Formuvannia informatsiinykh resursiv upravlinskoho obliku dlia kontroliuvannia finansovykh rezultativ pidpriemstva [Formation of management accounting information resources for controlling enterprise financial results]. *Molodyi vchenyi – Young scientist*, no. 8(23), pp. 63–68.

9. Margasova V.G. and Vdovenko N.M. (2023) Evolyutsiya naukovykh pohlyadiv na oblik vytrat i kontrol' sobivartosti produktsiyi roslynnytstva [Evolution of scientific views on cost accounting and cost control of crop production]. *Aktual'ni pytannya u suchasniy nautsi – Current issues in modern science*, no. 1(7), pp. 69-79. Available at: [https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1\(7\)-69-79](https://doi.org/10.52058/2786-6300-2023-1(7)-69-79) (accessed February 02, 2026)

Дата надходження статті: 02.02.2026

Дата прийняття статті: 18.02.2026

Дата публікації статті: 06.03.2026